

Jørgen Kvist Jensen
Dannebrogsgade 21,3 tv
1660 København V

Teknik og Miljø

Bytoften 2, 6800 Varde

79946510

Dispensation efter naturbeskyttelsesloven til hegning og afgræsning

29. februar 2024

Varde Kommune har i november 2023 givet dispensation til naturpleje på et tidligere dambrugsareal på ejendommen matr.nr. 5f, 4æ Skamstrup By, Øse og 1aa, 15a Karlsgårde, Øse. Projektet omfattede primært rydning af træer og efterfølgende afgræsning. Der har efterfølgende vist sig et behov for at udvide arealet til at omfatte et træbevokset moseareal syd for Holme Å med henblik på at afgræsse naturarealet med tilstødende naturarealer, der allerede afgræsses ekstensivt i dag. Det berørte areal er kortlagt som en elle- og askeskov og arealet har været uden drift i en lang årrække. Du har søgt om dispensation til at indhegne og efterfølgende indlede afgræsning på det berørte moseareal, som ligger på matr.nr. 1æ Karlsgårde, Øse og 4d Skamstrup By, Øse.

Peter Witt

Direkte tlf.: 79946510

Journalnr.: 8687837

Sagsnr.: GEO-2024-01591

Varde Kommunes afgørelse

Varde Kommune giver hermed dispensation efter naturbeskyttelsesloven til af hegne og afgræsse den berørte mose. Placeringen fremgår af vedlagte kortbilag, vist med gul stiplede linje.

Dispensationen er givet på følgende vilkår:

1. Der må ikke i forbindelse med etablering af hegning fældes træer større end 5 cm i diameter.
2. Hvis der er risiko for varige spor i terrænet ved kørsel med maskiner, skal der anvendes køreplader eller madrasser.
3. Afgræsningen skal foregå med robuste racer af kvæg, geder eller heste.
4. Varde Kommune kan til enhver tid – midlertidigt eller permanent – forlange mosearealet frahegnet, hvis kommunen vurderer at græsningen har en negativ effekt på områdets naturtyper og arter.
5. Der må ikke foretages tilskuds fodring, undtaget er dog mineraltilskud.
6. Hvis græsningsdriften indstilles, skal kreaturhegn fjernes fra de beskyttede naturområder.

Postadresse:

Varde Kommune
Bytoften 2, 6800 Varde

Disse vilkår er stillet for at sikre de biologiske og landskabelige værdier i området

Når projektet er gennemført, bedes du meddele det til kommunen.

Begrundelse

Varde Kommune har truffet afgørelsen på baggrund af følgende oplysninger og vurdering:

Det oprindelige naturprojekt drejer sig om afgræsning af dele af et tidligere dambrugsareal, som samlet udgør knap 4 hektar. På grund af projektområdets begrænsede samlede areal har du – i dialog med Varde Kommune - søgt om dispensation til at udvide projektarealet mod sydøst, så det vil være muligt at afgræsse arealerne sammen med andre arealer syd for Holme Å, længere mod øst. Ved at have et større sammenhængende naturareal vil der generelt være mulighed for en længere udbindingsperiode og mere hensigtsmæssig naturpleje. Med den planlagte hegnslinje vil det være enkelt at frahegne det berørte areal, hvis det skulle blive nødvendigt af hensyn til naturplejen.

Miljøstyrelsen har kortlagt den berørte mose som habitatnaturtypen Elle- og askeskov. De botaniske data fra den kortlægning stammer fra en dokumentationscirkel udlagt på et areal længere mod vest, hvor der blev registreret arter som rød-el, dun-birk, brombær, almindelig røn, skovkogleaks, skov-elm og grå-pil (<https://naturereport.miljoeportal.dk/775916>).

Varde Kommune har besøgt den berørte mose den 8. februar 2024. Arealet ligger mellem Holme Å og en parallel grøft (gammel engvandingskanal) syd for. Mosen er domineret af rød-el med en diameter fra ca. 10-30 cm. Derudover vokser birk og eg på dele af arealet. Urtelaget er domineret af mose-bunke med arter som gul iris, tagrør, brombær og smalbladet mangeløv. Der blev ikke registreret tegn på særligt følsomme naturtyper eller arter, der giver anledning til særlig varsomhed i forbindelse med ekstensiv kreaturgræsning af arealet. Arealet ligger generelt relativt højt i forhold til åen, og selv med de ekstraordinært våde forhold, der generelt var gældende ved besigtigelsen, var arealet ikke oversvømmet med åvand, og man kunne på store dele af arealet gå næsten tørskoet. Der vurderes ikke at være stor risiko for optrædning ved dyrenes færdsel på arealet.

I forhold til afgræsningen af mosen er der stillet de samme vilkår som er stillet ved den tidligere dispensation til afgræsning af arealerne nord for Holme Å. Derudover er der stillet vilkår om, at Varde Kommune kan forlange, at arealet frahegnes, hvis det vurderes, at græsningen har en væsentlig negativ effekt for områdets naturtyper og arter.

Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke foretages ændringer i tilstanden af blandt andet moser, og det fremgår af bemærkningerne til loven, at reglerne er udtryk for en samfundsmæssig interesse i, at de beskyttede naturtyper opretholdes.

Kommunen kan kun i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen. Varde Kommune vurderer, at det vil forbedre den samlede mulighed for naturpleje i området at inddrage den berørte mose i det hegnede og afgræssede areal. Med de stillede vilkår sikres det, at afgræsningen af mosearealet sker uden risiko for negativ påvirkning af elle- og askesumpen.

Det vurderes derfor, at der foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde, at der kan meddeles den nødvendige dispensation.

Habitatbekendtgørelsen

Inden der kan træffes afgørelse i sagen, skal der iht. habitatbekendtgørelsens § 6 jf. § 7 og § 10 foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, og om projektet kan forringe levevilkårene for bilag IV-arter.

Mosen ligger i Natura 2000-område nr. 88 Nørholm Hede, Nørholm Skov og Varde Å øst for Varde, herunder Habitatområde H77. Udpegningsgrundlaget for H77 omfatter en række habitatnaturtyper, blandt andet flere sø-typer, lysåbne habitatnaturtyper og en række skovnaturtyper, herunder Elle- og askeskov (91E0) (prioriteret naturtype). Som det fremgår af ovenstående, så er den berørte mose kortlagt som elle- og askeskov. Det vurderes, at arealets værdi som Elle- og askeskov ikke vil blive forringet af den naturlige dynamik, der vil følge med ekstensiv afgræsning af mosen, tvært i mod vil en ekstensiv afgræsning sikre en mere variabel bundflora og dynamik på arealet.

Habitatområdet er desuden udpeget for at beskytte naturtypen vandløb (3260). Det vurderes, at ekstensiv afgræsning langs vandløbet vil medvirke til at forbedre naturtilstanden i vandløbet. Hvis der vurderes at ske uønsket optrædning af vandløbsbrinken vil kommunen kræve, at der hegnes langs vandløbet jf. vandløbsloven.

Området er også udpeget for at beskytte en række dyrearter, herunder en række arter, der lever i vandløb. Projektet vil ikke påvirke naturtilstanden i Holme Å på strækningen. Desuden er området udpeget for odder (1355), der forventes at leve i området langs Holme Å. Det vurderes ikke, at det konkrete projekt med hegning og afgræsning vil kunne påvirke arten negativt. Endeligt er området udpeget for at beskytte Grøn Kølleguldsmed (1037) som er registreret af Miljøstyrelsen ved Varde Å ca. 350 meter sydvest for projektområdet. Den voksne guldsmed foretrækker åbne steder, hvor solen kan skinne ned, men træffes også af og til i skovlysninger længere væk fra ynglepladsen. Den foretrækker større vandløb og findes i størst antal i de nedre dele af å-systemerne. Ekstensiv afgræsning i mosen forventes ikke at forringe artens levevilkår.

Varde Kommune vurderer, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV. Kommunen har ikke detaljeret kendskab til de enkelte arters forekomst i området. Foruden odder er der dog kendskab til forekomst af birkemus nord for Holme Å, og spidssnudet frø vurderes at forekomme i nærområdet. Ingen af disse arter vurderes at blive negativt påvirket af en naturvenlig ekstensiv afgræsning, tværtimod sikres arealerne mod yderligere tilgroning.

Kommunen vurderer i øvrigt, at projektet ikke er i strid med kommuneplanen.

Dispensationens gyldighed

Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet. **Se dog afsnittet "Andre tilladelser"**.

Hvis der bliver klaget over dispensationen, skal sagen afgøres endeligt af Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Dispensationen må i så fald ikke udnyttes, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet.

Du får omgående besked, hvis der bliver klaget over afgørelsen.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år fra i dag, eller hvis den ikke er udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

Klagebestemmelser og klagefrist

Vedlagt klagevejledning på sidste side forklarer, hvad du skal gøre, hvis du ønsker at klage. Klagefristen udløber 28. marts 2024.

Baggrund for dispensationen

Dispensationen er givet på baggrund af din ansøgning af 11. december 2023, samt på baggrund af kommunens besigtigelse af mosen den 8. februar 2024.

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jævnfør § 3, i lov om naturbeskyttelse (lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse).

Andre tilladelser

Denne dispensation fritager dig ikke fra at skulle indhente tilladelse til forhold, som reguleres af anden lovgivning.

Hvis det i forbindelse med projektet bliver nødvendigt at udlede grundvand til vandløb, skal der forinden indhentes tilladelse hertil efter miljøbeskyttelsesloven. En eventuel ansøgning herom skal sendes til Varde Kommune.

Du skal være opmærksom på, at du ikke uden kommunens godkendelse må lave ændringer i grøfter, rørledninger eller dræn, som kan medføre opstuvning af vand uden for din ejendom.

Som lodsejer er man inden gravning m.m. forpligtiget til at få kortlagt forekomsten af eventuelle jordledninger på arealet (el, gas, telefon, m.m.). Kortlægningen kan ske ved henvendelse til de relevante selskaber. Hvis man foretager jordarbejder uden denne kortlægning – og der sker skade på en jordledning – kan man blive mødt med et erstatningskrav fra selskabet, der ejer jordledningen.

Efter museumslovens § 25 kan den, der udfører et jordarbejde, forud for igangsætning af arbejdet, anmode det lokale kulturhistoriske museum om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Efter lovens § 27 skal jordarbejde standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder, og fortidsmindet skal straks anmeldes til det lokale kulturhistoriske museum.

Databeskyttelse

Varde Kommune skal orientere dig om, at vi har modtaget oplysninger om dig, ligesom vi skal give dig en række oplysninger. Se venligst vedlagte.

Hvis du har spørgsmål eller bemærkninger, er du velkommen til at ringe til mig.

Der er sendt kopi af dette brev til:

Danmarks Naturfredningsforening Varde Afdeling v/Merete V. Hansen
(dnvarde-sager@dn.dk).

Miljøstyrelsen (mst@mst.dk).

Naturstyrelsen Blåvandshuk, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl (blh@nst.dk).

Dansk Ornitologisk Forening, Varde (varde@dof.dk).

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
(natur@dof.dk).

Dansk Botanisk Forening (dbf.oestjylland@gmail.com).

ARKVEST – Arkæologi Vestjylland, Lundvej 4, 6800 Varde
(post@arkvest.dk).

Landboretligt Udvalg, att. Laila Kubel Madsen, Nordre Boulevard 95, 6800
Varde (lkm@lrs.dk).

Sagro, att.: Stine Bundgaard Pedersen (sbp@sagro.dk).

Friluftsrådet (varde@friluftstraadet.dk) (lokalraad@friluftstraadet.dk).

Danmarks Sportsfiskerforbund (post@sportsfiskerforbundet.dk),
(lbt@sportsfiskerforbundet.dk) (vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk).

Dansk Forening for Rosport, Postboks 74, Skovalléen 38 A, 2880 Bagsværd
(dffr@roning.dk).

Dansk Kano og Kajak Forbund, Idrættens Hus, Brøndby Station, 2605
Brøndby (miljoudvalg@kano-kajak.dk).

Berørte ejere

Bilag:

Klagebestemmelser

Databeskyttelse

Kortbilag

Med venlig hilsen

Peter Witt

Biolog

E pwit@varde.dk

Klagebestemmelser og klagefrist

Dispensationen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen udløber 4 uger efter 29. februar, hvor afgørelsen annonceres på Varde Kommunes hjemmeside.

Du klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Varde Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Varde Kommune i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus - www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet på e-mail mfkn@naevneneshus.dk eller til Varde Kommune, Naturcenteret, enten til adressen Bytoften 2, 6800 Varde eller på e-mail til vardekommune@varde.dk. Hvis du sender din anmodning til Varde Kommune, videresendes anmodningen herefter til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Afgørelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har således opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller – i forbindelse med klage – af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Databeskyttelse

Varde Kommune indsamler og behandler oplysninger om dig i forbindelse med behandlingen af din henvendelse eller sag. Varde Kommune har ansvaret for, at dine personoplysninger behandles forsvarligt. Du kan kontakte os på mail vardekommune@varde.dk, telefonnummer 79946800, eller adressen Bytoften 2, 6800 Varde.

Du har ret til at få indsigt i, hvilke oplysninger Varde Kommune behandler om dig, og hvordan de behandles. Du har også ret til at få rettet forkerte oplysninger og at få slettet oplysninger, hvis de ikke længere skal bruges. Endelig har du i nogle tilfælde ret til, at behandlingen af dine oplysninger begrænses.

Vores databeskyttelsesrådgiver kan kontaktes på mail vkdp@varde.dk angående spørgsmål om behandling af oplysninger og om rettigheder i henhold til databeskyttelsesforordningen.

Du kan klage til Datatilsynet over Varde Kommunes behandling af dine personoplysninger på mail dt@datatilsynet.dk eller adressen Borgergade 28, 5., 1300 København K.

[Læs mere om vores behandling af dine persondata på www.vardekommune.dk](http://www.vardekommune.dk)

Oprindeligt projektområde nord for åen

Mose, som ønskes tilføjet projektområdet

HegnHolmeAA_2024

Notes

- Ikke hegn langs vandløb
- Forventet hegnslinje
- Berørt moseareal

Adresser

Matrikelskel

- Jordstykke, matrikuleret
- Jordstykke, udskilt vej
- Udlaagt vej

Beskyttede naturtyper (DAI)

- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Strandeng
- Sø
- NATURA 2000 - Habitatområder (DAI)

Dispensation til hegning og afgrænsning af beskyttet mose.	
Målforhold 1:2.000	Dato 29-02-2024
Sagsbehandler: pwit	Sags nr. GEO-2024-01591

Plan, Kultur og Teknik
Varde Kommune - Bytoften 2 - DK 6800 Varde - Tlf. 79 94 68 00
www.vardekommune.dk - E-mail: vardekommune@varde.dk

